

Metropol: egy erdélyi rockbanda 50 éve

Egy ország rajongott a nagyváradai fiúkért, akiknek pályafutásáról Józsa Erika írt könyvet

Fél évszázada, 1968-ban alakult Nagyváradon a Metropol együttes, és rövid időn belül az erdélyi, valamint a romániai rockzene egyik meghatározó formációja lett.

A Metropolt nagyváradai magyar gimnazisták alapították 1968-ban a Beatles, a Rolling Stones, no meg az Illés bővületében. Megalapításának körülményei mai napig kissé zavarosak, hiszen az események pontos kronológiájára – 50 év távlatából – mindenki másképpen emlékszik. Tény, hogy 1968. november 29-én az IEMB Clubban a Metropol együttes bemutatkozott Nagyvárad közönségének. Az alapító tagok (a váradai 3-as liceum diákjai) Virányi Attila, Vajda Tibor és Elekes Csaba voltak. Az alapítók között tartják számon Babrik Józsefet is, aki azonban kevés időt töltött a zenekarban, másféle zene érdekelt. Egyes források szerint alapító tag volt Sergiu Cornea is, akit hamarosan Ráduly Béla váltott a doboknál.

„Jókor voltak jó helyen, mivel akkoriban leginkább Nagyváradra érkeztek a friss hírek. Kolozsváron is voltak kitűnő diákzenekarok, de a Nyugatról, rádióhullámokon érkező új zene a Királyhágón fennakadt. A Kossuth Rádió, amelynek a hangjaira gyerekkorom óta ébredtem, a hegyeken túl már nem volt fogha-

Józsa Erika könyvében azok a kérdések is tisztázódnak, amelyek annak idején komoly fejtörést okoztak a rajongóknak. Olyan (látszólag) ellentmondásos állapotra kapunk választ, mint például miért énekelt románul (is) a magyar együttes, miért csak egy nagylemezük jelent meg anyanyelvükön, miért nem mehettek soha Magyarországra fellépni, és hogyan figyelte a Szekuritáté az együttes tagjait.

tó. Váradon a magyar tévé adásait lehetett vételezni. Várad a Partium közepén, a politikai határokat nem ismerő rádióműsorok hatására ízlésben inkább csatlódik a nyugati szférához, mint amennyire a Királyhágón túli részhez. Ez kifejezetten erős volt abban a világban, amikor a kommunikáció eszköze csak a rádió volt” – olvashatjuk Józsa Erika könyvében. A román közszolgálati televízió magyar adásának egykori szerkesztője ugyanis könyvben örökitette meg a fél évszázada működő nagyváradai együttes történetét. Érdeemes elolvasni a könyvet, hiszen a Metropol-sztori (Egy tegnapi rockbanda a Holnap városából, ARTprinter Könyvkiadó, Sepsiszentgyörgy, 2018) jóval több, mint krónika. Korrajz, szociológiai munka, egy korosztály életérzését feltáró utazás a sötét, de olykor mégis örömteli időkben.

„Menő” zenekar

Kétségtelen, hogy a 60-as évek végén Romániában is szabadabb légkör uralkodott, bár annyira azért

A hetvenes évek elején a Metropol már egyértelműen a legmenőbb erdélyi magyar zenekarnak számított

nem, mint Magyarországon. „Mindен koncertprogram szövegeit átnézték az úgynevezett Kulturális és Szocialista Nevelőbizottság illetékesei, csak az ő engedélyükkel lehetett bármit is előadni a színpadon” – mesélte egy interjúban Virányi Attila. Az alapító tag elmondta azt is, hogy némi déligyümölcs, illatszer vagy Kent cigaretta ellenében általában meg lehetett puhítani a különben roppant éber hivatalnokokat. Ám ezzel együtt is szinte hihetetlennek tűnik, hogy a hatvanas-hetvenes évek fordulóján Romániában is tombolt a beatkorszak,

mán televízió magyar nyelvű adásában szerepelhettek. A 70-es évek elején – bár akkor még nem klaszikus rockot játszottak – már egyértelműen a legmenőbb erdélyi magyar zenekarnak számítottak. „Ők is, mint a többi kortársaik és sors-társaik csak zenélni akartak és kész!” – vélekedik Józsa Erika. Az említett könyvében azok a kérdések is tisztázódnak, amelyek annak idején komoly fejtörést okoztak a rajongóknak. Olyan (látszólag) ellentmondásos állapotra kapunk választ, mint például miért énekelt románul (is) a magyar együttes, miért csak egy nagylemezük jelent meg anyanyelvükön, miért nem mehettek soha Magyarországra fellépni, és hogyan figyelte a Szekuritáté az együttes tagjait. A Németországban élő Virányi Attila így emlékezik Józsa Erika kötetében: „fantasztikus anyagot állított össze rólunk a Szekuritáté, ezer oldalakon jegyezték fel, miket beszélgettünk a próbateremben, 1971-től kezdve ugyanis lehallgattak bennünket, és az összes próbánk jegyzőkönyvbe került. Olyan dolgok derültek ki e jelentésekből, amelyekre különben egyikünk sem emlékezne. De találtam fotókat, sőt soha meg nem kapott leveleket is, amikor Bukarestben végre betekintést nyerhettem az anyagainkba. Volt egy Kanadában élő barátom, aki nem értette, hogy annak idején miért nem válaszoltam neki. Hát azért, mert meg sem kaptam a leveleit! Hogy miket írt? Például olyat, hogy volt Creedence Clearwater Revival-koncerten – úgy látszik, még ezt is annyira rendszerellenesnek talál-

ták, hogy el kellett titkolniuk előlem.” A Metropol-sztoriban összegyűjtött visszaemlékezésekből azonban az is kiderül: még a legmegátalkodottabb cenzúrát is át lehetett olykor verni, meg persze rálátást nyerünk a néha kényszerű tagcserék okaira is...

Bonyolult idők

A Metropol tulajdonképpen ezután vált országosan ismertté, és három román nyelvű lemezt adott ki. Mindez nem volt zökkenőmentes. Íme egy jellegzetes példa arra, mennyire nehéz, szinte már tudathasadásos állapotban koncertezett a váradai együttes: „elmentünk Csíkszeredába, magyarul énekeltünk, erre felkiabáltak románul, hogy Cîntă românește, trăiești în România! (Énekelj románul, mert Romániában élsz!). Jó! Akkor kitálaltuk, hogy egy szakasz románul, egy magyarul, akkor meg a magyarok kiabáltak fel, hogy Hé, a Székelyföldön vagy! Na, akkor most énekelj jókedvűen! A végső megoldás csak a fele-fele arány volt, de akkor meg a nótáink lettek félórásak...” – olvashatjuk Józsa Erika könyvében Orbán András gitáros visszaemlékezését.

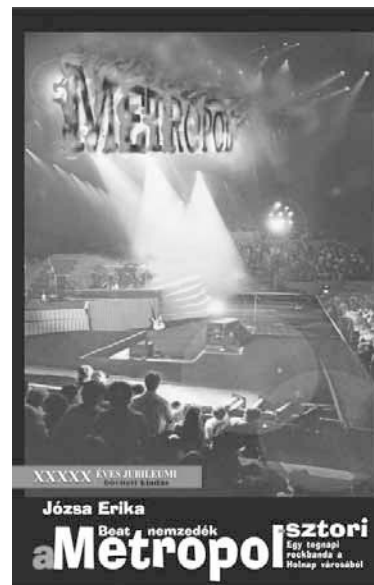
Erről az állapotról Virányi Attila is beszél: „a zenekaron belül eltérő álláspontok alakultak ki ezzel kapcsolatban, hiszen korábban mi egyáltalán nem írtunk román szövegeket – mondja Virányi Attila. – A gitárosunk, Trifán László szerint nem kellett volna belemennünk ebbe, ő nem sokkal később ki is lépett... De közben évek óta jártuk a Székelyföldet, a Partiumot, Magyarországra viszont nem jöhettünk át, vagyis elég szűkös lehetőségeink voltak. Szóval az volt a dilemma, mi legyen, maradjunk-e meg nemzeti-ségi kisebbségi együttesnek, vagy nyissunk. Én az utóbbit pártoltam. Azt mondtam, minek zárjuk el magunkat? Ami meg a román szövegeket illeti, végül elfogadtuk az ajánlatot. Először Moldvában léptünk fel, és már ott is fantasztikus sikert értünk el, de később Bukarestben is sikerült megtöltenünk azt a frissen felavatott sportszarnokot, amit előtünk a Procol Harumnak sem. Kétségtelen, hogy román nyelven is sikeresek lettünk...”

A sikerhez az is hozzájárult, hogy színházi zenét is írtak, felléptek a nagyváradiak Az ifjú W. újabb szenvedései című drámájában Szabó József rendezésében.

Egy kis szerencse

A zenekar valóban szerencsés időben alakult: 1974-ben rajtolt Székelyudvarhelyen a Siculus-fesztivál – igaz, három év múlva be is tiltotta a kommunista hatalom –, amely sok tehetséges zenész, együttes (köztük a Metropol) számára nyújtott bizonyítási lehetőséget. Egyébként a nagyváradai együttes első magyar számai is ezekre a fesztiválokra íródtak. Mindenféle elnyomás, cenzúra, nehézség ellenére a Metropolnak sikerült elérnie azt, amit talán egyetlen akkori zenekarnak sem: nemzetiségtől függetlenül a fiatalok egyformán rajongtak érte. Magyarul és románul is jelent meg nagylemezük, és a 70-es évek elején – bár akkor még nem klasszikus rockot játszottak – már egyértelműen a legmenőbb erdélyi magyar zenekarnak számítottak.

A Metropol folyamatos megfigyelés alatt állt, és ugyan többször is hívták őket Magyarországra, sőt 1978–79-ben meghirdetett koncertjeik is voltak – nem jöhettek. És nem mehettek az NDK-ba és a Szovjetunióba sem, hivatalosan soha nem mondták el nekik, hogy miért. Virányi Attilának 1981-ben lett elege az

egészből, áttelepült Magyarországra, két évvel később Németországba „disszidált”, de még 1982-ben, román állampolgárságától megfosztva, hontalanútlevéllel visszament Nagyváradra egy búcsúkoncertre. A többiek 1987-ig játszottak változó tagsággal egyre nehezebb körülmények között.

Negyven évvel az első után, 2016-ban jelent meg a Metropol együttes mindössze második magyar nyelvű nagylemeze Black Box címmel. A rajta hallható dalok nem újak, a nyolcvanas évek elején megjelentek hivatalosan is, de román szövegekkel.

Az együttes tagjai napjainkban már csak ritkán állnak színpadra, a Kolozsvári Magyar Napokon azonban ismét mindenki kedvére nosztalgizhat a rég nem hallott dalokat dúdolv. A Metropol augusztus 19-én lép fel Kolozsváron a Mátyásudvarban.

NÁNÓ CSABA

Az együttes története

A Metropolnak 1979 és 1986 között négy albuma jelent meg. A zenekart Vajda Tibor (ének), Elekes Csaba (gitár, ének), Virányi Attila (basszusgitár, ének) és Sergiu Cornea (dobok) alapította. Utóbbit Ráduly Béla váltja röviddel a zenekar megalakulása után. 1973-ban Vajda és Elekes elhagyja a csapatot, helyükre pedig Orbán András (gitár, ének) és Trifán László (gitár, ének) lép. 1978-ban Trifán László helyére Alexandru Bica érkezik, akit később Marius „Bubu” Luca (gitár, ének) helyettesít. Ő később megalakítja a Metrock nevű zenekart. Virányi nem sokkal ezután Németországba költözik, Ráduly kezdeményezésére pedig a zenekarhoz csatlakozik Fogarasi-Iordănescu Ildikó (basszusgitár, ének), Stier Zoltán (gitár) és Weinberger Attila. A rendszerváltás után a zenekar többször koncertezik Magyarországon, Ráduly Béla 1994-es, tragikus hirtelenséggel bekövetkezett halála után pedig már egyre ritkábban lép színpadra.